

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE LICA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG
HUMANITARNOG PRAVA POČINJENA NA TERITORIJI BIVŠE
JUGOSLAVIJE OD 1991. GODINE

IZJAVA SVEDOKA

PODACI O SVEDOKU:

Ime i prezime: Berisha Halit
Prezime Ime Srednje ime

Nadimak/pseudonim:

Ime oca: Melit

Adresa: Rruga e Re, broj 9, Suva Reka /Suharekë/

Broj telefona: 029 71457 Datum rođenja: 5. avgust 1940. Pol: muški

Nacionalnost: kosovski Albanac Veroispovest: musliman

Trenutno zanimanje: nezaposlen Prethodno zanimanje: predsednik
opštine

Jezik/jezici koje govori: albanski i srpski

Jezik/jezici koje piše: albanski i srpski

Datum(i) razgovora: petak, 17. avgust 2001, na Kosovu

Razgovore vodio: istražitelj Stephen Leach

Prevodilac: Ardiana Sadiković

Jezici korišćeni u toku razgovora: albanski i engleski

Imena svih lica prisutnih tokom razgovora: istražitelj Stephen Leach, prevodilac
Ardiana Sadiković i svedok Halit Berisha.

Potpis/paraf: /potpisano/

/potpisano/

/parafirano/

IZJAVA SVEDOKA:

Zovem se Halit Berisha i imam 61 godinu. Rođen sam u Suvoj Reci, na Kosovu. U Suvoj Reci živim sa svojom suprugom, šest sinova, od kojih su trojica oženjeni, a jedan veren, četiri nećaka i tri nećakinje, koji čine moju užu porodicu. U srodstvu sam sa porodicom Berisha, nad kojom je srpska policija izvršila pokolj 26. marta 1999. godine. Moj deda i njihov deda su bili braća.

Za predsednika opštine Suva Reka izabran sam 24. maja 1989. godine i tu funkciju sam obavljao do 5. aprila 1991, kada me je prisilno smenila srpska Skupština Suve Reke /kao u originalu/. Tog dana, u moju kancelariju ušlo je pet Srba, od kojih su trojica bili iz tajne službe /kao u originalu; državna bezbednost/, a dvojica iz srpske Skupštine. Među njima je bio i Boban Vuksanović, zvani Bobek. Bio je lekar u Suvoj Reci, a nakon mog smenjivanja sa funkcije predsednika opštine, on me je zamenio i preuzeo tu funkciju. Međutim, ubijen je 14. aprila 1999. godine. Drugi je bio Tomislav Borisavljević, koji je bio sekretar srpske Skupštine u Suvoj Reci. Smenjen sam pod sledećim okolnostima: kada su ti ljudi ušli u moju kancelariju, pokazali su mi jedan dokument, u kojem je pisalo da je srpska Skupština /kao u originalu, ?Skupština Srbije/ u Beogradu donela odluku da se lica čija se imena navode u tom dokumentu smene sa svojih funkcija, a jedno od tih imena bilo je moje. Tu je bila i još jedna osoba, po imenu Stanislav Andelković, koji je radio u Sekretarijatu /?/ za civilnu zaštitu. Tu osobu, Stanislava, poznavao sam oko 25 godina, pošto je bio učitelj /nastavnik/ u Suvoj Reci, a takođe je pod mojim nadzorom radio u zgradi Opštine, do avgusta 1990. godine. Kao što sam prethodno izjavio, na funkciji predsednika opštine ostao sam do 5. aprila 1991. godine. Međutim, od avgusta 1990. godine, promenila se uloga policije i vlada im je dala ovlašćenja, koja su bila veća od ovlašćenja albanske vlade /kao u originalu, vlade Albanaca/. Kad su mi oduzeli vlast, oduzeli su mi i pištolj koji sam, kao predsednik opštine, dobio radi lične zaštite.

Od 5. aprila 1991. do 8. oktobra 1999. sam bio nezaposlen. Od 8. oktobra 1999. do 11. novembra 2000, radio sam u opštinskom Upravnom odboru u Suvoj Reci, kao potpredsednik opštine, dok nije izabrana nova uprava, 28. novembra 2000, a tada je, naravno, nastupio period prebacivanja nadležnosti na novo veće.

Sada ću vam objasniti događaje koji su se dešavali do pokolja porodice Berisha, 26. marta 1999. i posle njega. Dana 24. marta 1999, pored već postojećeg velikog broja srpskih snaga, došlo je do izuzetno velikog pokreta srpskih snaga u Suvoj Reci, koje su nosile različite uniforme. Neki su nosili crnu odeću sa crvenim maskirnim šarama, u stvari, trake na glavi svih mogućih boja /kao u originalu/. Neki su nosili plave maskirne policijske uniforme, a neki zelene maskirne uniforme. Patrolirali su ulicama, a pridružili su im se meštani srpske nacionalnosti, u uniformama policije i vojske. Svi su bili naoružani puškama "AK 47," a na zgradama su takođe bili postavljeni snajperisti. Neki su se nalazili na zvoniku crkve, a neki na balkonu zgrade PTT-a (pošte). Te snage bi pucale na Albance koji su se kretali gradom, tamo gde nije bilo zgrada da ih zaklone. Mi smo se kretali tako što bi se sasvim

/potpisano/

/potpisano/ /parafirano/

približili zgradama, a na puteve /kao u originalu/ /? ulice/ nismo izlazili, osim ako to nije bilo apsolutno neophodno.

Dana 25. marta 1999, oko 06:30 časova ujutro, između 20 i 30 članova porodice Kuci, kao i porodica Ramadana Berishe, koji su svi živeli u centru Suve Reke, prošli su pored moje kuće, koja se nalazi iza zgrade opštine. Rekli su mi da su, u blizini njihovih kuća, ljudi ubijeni i opljačkani, i oni beže od Srba da im se to ne bi desilo. Neki od tih ljudi su bili u papučama i nisu se presvukli, jer nisu imali dovoljno vremena, pošto su bili toliko uplašeni.

Rekao sam članovima svoje porodice da pakuju svoje lične stvari, da uzmu traktore, prikolice i vozila, krenu prema reci sa porodicama koje sam pomenuo i odu u selo Savrovo /Savrově/. Ostao sam u svojoj kući sa svojom suprugom i bratom, Jasharom Berishom (rođenim 1943. godine), koji je bio upravnik benzinske pumpe, koja se nalazila u centru Suve Reke, iza tržnog centra i vinarije, gde se odigrao pokolj porodice Berisha. Kasnije tog jutra. Jashar je, protiv moje volje, otišao na posao, na benzinsku pumpu. U pet sati te večeri /kao u originalu/, Jashar se vratio kući i rekao mi da se policija u velikom broju još uvek kreće po gradu. Takođe mi je rekao da su Srbi, koji su bili stacionirani u zgradi pošte, došli kod njega i tražili mu alkoholna pića, ali im on ništa nije dao.

Sledećeg jutra, 26. marta 1999, moj brat je, opet protiv moje volje, otišao na posao, na benzinsku pumpu. Rekao mi je da ne brinem, jer već dugo radi na benzinskoj pumpi i bezbedan je. Oko 12:20 časova tog popodneva, Jashar mi se javio telefonom kući i rekao mi: "Odlazi, jer ubijaju ljude u tržnom centru." Ja sam rekao: "Idi sa posla, šta čekaš?" On je rekao: "Dobro sam, biću kod kuće večeras oko pet." Okupio sam sve svoje susede i njihovu decu. Bilo ih je oko 200, jer sam išao od kuće do kuće i svima govorio da idu. Svi su bili članovi moje porodice Berisha, koji su živeli oko mene /kao u originalu, u mom susedstvu/. Otišli smo do reke i sakrili se u grmlju. Oko 14:30 časova, otišao sam do jedne kuće na imanju porodice Gashi, našao telefon i pozvao Jashara, i on mi je tada rekao da je srpska policija ubila Sedata, Nexhata i Bujara. Nije mogao da vidi tržni centar, gde je izvršen pokolj nad ostalim članovima porodice Berisha, ali je rekao da je čuo pucnjavu, eksploziju i vrisku ljudi iz tržnog centra. Opet sam mu rekao da ide, ali je on odbio i rekao da će doći kući oko pet sati popodne. Oko 16:30 časova, opet sam telefonom pozvao Jashara, i on mi je rekao da ćemo se videti u pet sati popodne.

Oko 17:30 časova, vratili smo se kod jednog rođaka, gde se dve kuće nalaze jedna do druge. Muškarci su otišli u jednu kuću, a žene u drugu. Muškarci su pazili na kuću u kojoj su se nalazile žene, da bi one bile bezbedne. Odlučio sam da se vratim svojoj kući da vidim kako je Jashar, ali on nije bio tamo. Pozvao sam telefonom jednu srpsku porodicu, koja stanuje blizu benzinske pumpe, i pitao ih da li znaju gde je Jashar, a oni su mi rekli da ne mogu da mi pomognu i spustili su slušalicu.

/potpisano/

Berisha Halit.doc//bm

/potpisano/ /parafirano/

Ujutro 27. marta 1999, moj rođak, moja supruga i ja otišli smo kod jedne druge srpske porodice da se raspitamo za Jashara, a oni su rekli da ne mogu da nam pomognu. Vratili smo se kući. Nismo izlazili i ceo dan smo čekali.

Dana 28. marta, oko 11:55 časova pre podne, čuo sam eksploziju i video da je uništen minaret. Pozvao sam telefonom jednog rođaka koji je stanovao blizu džamije, a on mi je rekao da su Srbi razneli minaret. To se desilo na dan Bajrama i tada bi džamija obično bila puna Albanaca. Oko šest sati te večeri, jedan meštаниn, sused srpske nacionalnosti, koji je bio policajac, ne sećam se njegovog imena, došao je kod nas i rekao: "Morate da idete u Albaniju, doći će pripadnici paravojnih snaga i ubiti vas." Oko sedam sati te večeri, moja supruga i ja krenuli smo pešice i uputili se prema selu Savrovo da se nađemo sa ostatkom naše porodice. Ostali su pripremili svoje traktore, prikolice i vozila i rekli su da idu prema Albaniji. Kasnije su mi ti ljudi rekli da je policija zaustavila neke od njih i oduzela im dragocenosti. Policija je mom rođaku uzela njegov novi crveni automobil marke "Opel Calibra".

Otišao sam u Savrovo. Tamo sam stigao oko devet sati uveče. Usput sam sreo ljude iz Rečana /Rečan/, koji su isto tako pobjegli iz svojih kuća. U Savrovo je vladao opšti metež. Oko 06:30 časova sledećeg jutra, otišao sam u selo Bužalja /Buzhalč/, u opštini Suva Reka. U jednoj od kuća, u kojoj smo boravili, bilo je ukupno oko 130 ljudi i tamo smo ostali do 3. aprila 1999. Toga dana smo odatle otišli, zbog napada koji se desio u Mušutištu /Mushtishtë/, i odvezli se prema Prizrenu /Prizren/. Moja porodica je krenula prema Albaniji. Nakon dve noći, našli smo se u Prizrenu. Policija nas je zaustavila i rekla nam da se vratimo u Savrovo. Tamo smo ostali dve noći, a onda smo se odvezli kod moje tetke /strine/ujne/, u Suvu Reku. Otišao sam u šumu sa svoja dva sina, 7. aprila 1999, a ostatak moje porodice, ukupno njih 18, ostao je kod moje tetke /strine/ujne/. Dana 2. maja 1999, vratio sam se kod svoje tetke /strine/ujne/ i ostao tamo. Ja nisam izlazio, a moja supruga i njena snaha /zaova/jetrva// išle su do naše kuće po hranu. Ona mi je rekla da su iz naše kuće opljačkane sve vredne stvari, kao što su kompjuter, šivaća mašina, frižider i odeća. Nameštaj je bio polomljen, ali moju biblioteku nisu dirali, ali su je ispreturali. Stara kuća pored naše je spaljena, kao a i jedan plast sena. Kuća mog rođaka, Asllana Berishe, je potpuno spaljena. Samo određene kuće su spaljene, uključujući, na primer, kuće Sedata, Ragipa, Bashkima, Hamita i Avdija Berishe.

Tamo sam ostao do 16. maja 1999. godine. Međutim, 15. maja 1999, mog sina i još njih šestoro uhvatila je policija u jednoj kući i pozvala komandira DB-a /Državne bezbednosti/, Miška Nišavića. Kad je stigao, pitao je mog sina kako se zove, a kada je shvatio da sam mu ja otac, Miško je rekao mom sinu da mi kaže da sledećeg jutra dodem ispred zgrade Opštine. Odlučio sam da odem i sastanem se sa Miškom da ne bi proganjao moju porodicu. On me je onda odveo u policijsku stanicu i razgovor sa njim trajao je samo nekih deset minuta. Odveli su i mog rođaka Hamita, ali su ga zadržali samo jedan minut. Miško me je pitao gde sam bio, a ja sam mu, da bih se zaštitio, rekao da sam bio u Prizrenu. Takođe me je pitao gde su bili moj sin i ostali iz Suve Reke, kao i to gde se nalaze u tom trenutku. Dao sam mu informacije, a onda je on rekao da će iz jedne humanitarne organizacije doći da mi pomognu i

/potpisano/

/potpisano/ /parafirano/

izvinio mi se što sam morao da dođem u policijsku stanicu. Nisu me maltretirali ni na koji način.

Vratio sam se kod svoje tetke /strine/ujne/ i tamo sam ostao do 21. maja 1999. godine. Negde oko 10:20 časova ujutro, šest policajaca došlo je ispred kuće, a jedan je otišao iza kuće. Jedan od tih policajaca bio je Siniša Andrejević, koji nam je rekao: "Imate 15 minuta da krenete za Albaniju i ovu zemlju nikada više nećete videti." Ja sam rekao: "Je li to vaša odluka ili je odluka došla odozgo /sa više instance/?" Ponovio je ono što je malopre rekao i nije mi odgovorio ni na jedno drugo pitanje. Uzeli smo dva vozila i priključili se konvoju od oko 2.000 ljudi u vozilima. Ljudi koji nisu imali prevoz prijavili su se u centar grada, gde su Srbi za njihov prevoz organizovali dva autobusa i dva kamiona. Krenuli smo prema Prizrenu, a potom prema Žuru /Zhur/. Na samom izlazu iz Prizrena, kod fabrike lekova, jedan policajac i jedan vojnik proverili su naše lične isprave. Nekim ljudima su oduzeli lične isprave, ali nama nisu.

Kad smo stigli u Morinu /Morinë/, na granici, policija je svima oduzela lične isprave, vozačke dozvole i skinula registarske tablice sa vozila. Kad smo stigli u Kukës, shvatili smo da je u konvoju bilo oko 5.000 ljudi. Onda su nas odveli u jedan izbeglički logor, gde smo ostali do 23. juna 1999, a potom sam se vratio svojoj kući.

Nakon nekog vremena od povratka kući iz Albanije, 13. juna 1999. godine /kao u originalu/, došao sam do jedne diskete, koja je pronađena u kompjuteru u jednoj kancelariji/prodavnici u Suvoj Reci. Otvorio sam tu disketu i uspeo da s nje skinem podatke koji su snimljeni na njoj, a među kojima su se nalazila imena i lični podaci pripadnika VJ-a /Vojske Jugoslavije/ u opštini Suva Reka, iz Srbije /kao u originalu/ /? koji su došli iz Srbije/, kao i podaci o jedinicama i odeljenjima kojima su te osobe pripadale, kao i o oružju koje su ti pripadnici zadužili.
VIDI PRILOG "A".

Nakon 8. oktobra 1999, kad sam se vratio na posao u zgradi Opštine, pronašao sam sledeća dokumenta:

1. Zahtev Socijalističke partije u Suvoj Reci za smenjivanje svih Albanaca sa njihovih funkcija i radnih mesta.
2. Zahtev srpskog naroda /kao u originalu/ da im se da oružje.
3. Spisak naoružanih Srba u jedinici Cigana, ubica.
4. Spisak /pripadnika/ pratećeg odreda.
5. Fotografija Srećka Ilića iz sela Lešane /Leshane/.
6. Spisak pripadnika civilne zaštite.
7. Zahtev preduzeća "Balkan" da mu se da oružje.
8. Odluke Skupštine da se albanski nazivi škola promene u srpske.
9. Odluka da se verifikuju mandati odbornika.

/potpisano/

Berisha Halit.doc//bm

/potpisano/ /parafirano/

10. Odluka o izbornim jedinicama za izbor odbornika opštine Suva Reka.
11. Odluka da se smeni sekretar Crvenog krsta u Suvoj Reci.
12. Zvanični zapisnik o primopredaji benzinske pumpe "Beopetrol", u Suvoj Reci.
13. Kalendar /kao u originalu; rokovnik/, sa datumom 25. mart 1999, predsednika Izvršnog veća, Stanislava Anđelkovića, u kojem su bili napisani moj broj telefona i broj telefona mog brata, Jashara, na poslu. Na istoj stranici sam takode video još jedno ime, a to je Plazinić, koji je u to vreme bio tužilac/sudija u Suvoj Reci, a rukopis sam prepoznao kao rukopis Stanislava Anđelkovića.
14. Odluka o zatvaranju srednje škole.
15. Odluka o osnivanju komisije za procenu štete koju je izazvao NATO.

Zadržao sam sve originalne dokumente do kojih sam došao.

VIDI PRILOG "B".

Spreman sam da idem na sud i ispričam ono što sam video i što se desilo.

Rečeno mi je da će moja izjava možda biti prosledena i drugim organima unutrašnjih poslova i/ili sudskim organima, radi krivičnog gonjenja. Ovim dajem saglasnost da se moja izjava stavi na uvid takvim organima, po nahodjenju Tužilaštva.

Paraf: /potpisano/

/potpisano/

/parafirano/

POTVRDA SVEDOKA

Ova izjava od šest stranica /kao u originalu/ glasno mi je pročitana na albanskom jeziku i istinita je, po mom najboljem znanju i sećanju. Izjavu sam dao dobrovoljno i svestan sam da se može upotrebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991, kao i da mogu biti pozvan da javno svedočim pred Sudom.

/potpisano/

Potpis: /potpisano/

Datum: 27. avgust 2001.

/parafirano/

POTVRDA PREVODIOCA

Ja, Ardiana Sadiković, prevodilac, potvrđujem sledeće:

1. Odgovarajuće sam kvalifikovana i ovlašćena od strane Sekretarijata Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. da prevodim sa albanskog jezika na engleski jezik, kao i sa engleskog na albanski jezik.
2. Halit Berisha mi je dao do znanja da govori i razume albanski jezik.
3. Gorenavedenu izjavu sam usmeno prevela sa engleskog na albanski jezik u prisustvu Halita Berishe koji je, po svemu sudeći, čuo i razumeo prevod ove izjave.
4. Halit Berisha je potvrdio da su, po njegovom znanju i sećanju, činjenice i ostalo navedeno u ovoj izjavi istinite, onako kako sam ih prevela, što je potvrdio svojeručnim potpisom na predviđenom mestu.

Datum: 27. avgust 2001.

Potpis: /potpisano/